

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра англійської філології і перекладу

УЗГОДЖЕНО
 Декан

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

_____ Н. Ладогубець
 «__» _____ 2021 р.

_____ А. Полухін
 «__» _____ 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Порівняльна граматики англійської та української мов»

Освітньо-професійна програма: «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність: 035 «Філологія»

Спеціалізація: 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Форма навчання	Семестр	Усього (год./ кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР /К.р.	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	5	105 / 3,5	34	-	-	71	-	КР – 5 с	екзамен 5 с
Заочна	5-6	105 / 3,5	16	-	-	89	1 к.р. – 6с	КР – 6с	екзамен 6 с

Індекс: НБ-8-035/21-2.1.12

Індекс: НБ-8-035з/21-2.1.12

СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна грамати́ка англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021
	стор. 2 з 11		

Робочу програму навчальної дисципліни «Порівняльна грамати́ка англійської та української мов» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська», навчальних та робочих навчальних планів № НБ-8-035/21, № РБ-8-035/21, № НБ-8-035з/21, № РБ-8-035з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 035 «Філологія», спеціалізацією 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:
 доцент кафедри англійської філології і перекладу _____ Крилова Т.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» – кафедри англійської філології і перекладу, протокол № ___ від _____ 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми _____ Сидоренко С.І.

Завідувач кафедри _____ Сидоренко С.І.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.

Голова НМРР _____ Кокарева А.М.

Рівень документа – 3б
 Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	7
2.4. Завдання на контрольну (домашню роботу)	8
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання.....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021
		стор. 4 з 11	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі філології та перекладу.

Метою викладання дисципліни є розкриття сучасних наукових концепцій, понять, методів вивчення граматичної будови англійської мови, її специфічних властивостей та закономірностей функціонування у співставленні з рідною мовою та з іншими іноземними мовами для більш глибокого осмислення універсального та специфічного у англомовній картині світу, для сприяння грамотному розмовному мовленню та здійсненню якісних перекладів з урахуванням особливостей структури обох мов.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- ознайомити студентів з граматичною будовою сучасної англійської мови, її специфічними особливостями;
- сформувати у студентів розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків і відношень;
- ознайомити студентів із базовими поняттями та методами досліджень у порівняльній типології;
- навчити студентів розрізняти ізоморфні та аломорфні явища в граматичних системах англійської та української мов та здійснювати типологічний аналіз речення та тексту;
- показати необхідність граматичних трансформацій при здійсненні перекладу за відсутності граматичних еквівалентів у зіставлюваних мовах;
- формувати у студентів навички пошуку та аналізу наукової літератури на обрану тематику в межах навчального курсу.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна

- знати і розуміти основні поняття, теорії та концепції лінгвістики та теорії перекладу, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;
- знати й розуміти систему мови;
- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;
- розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії мови, що вивчається;
- здатність професійно застосовувати поглиблені знання з порівняльної типології в процесі викладання іноземних мов та перекладу.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки

Дана дисципліна базується на знаннях дисциплін «Вступ до мовознавства», «Ділова

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021
		стор. 5 з 11	

українська мова», «Практична граматики англійської мови», та є базою для вивчення дисциплін «Теорія перекладу», «Методика викладання іноземних мов та «Історія англійської мови».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Порівняльний аналіз граматичних систем англійської та української мов», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Окремим (другим) модулем (освітнім компонентом) є курсова робота (КР), яка виконується у 5 семестрі (денна форма) / 6 семестрі (заочна форма). КР є важливою складовою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. Порівняльний аналіз граматичних систем англійської та української мов

Інтегровані вимоги до модуля № 1: у результаті засвоєння навчального матеріалу навчального модуля № 1 «Порівняльний аналіз граматичних систем англійської та української мов» здобувач повинен знати предмет і об'єкт лінгвістичної типології; його галузі та фундаментальні поняття; типологічні класифікації мов світу; універсальні риси мов; структурні рівні мови з їх одиницями та відносини між ними; ізоморфні та аломорфні риси морфології і синтаксису англійської та української мов; **вміти** оперувати основними поняттями граматики; аналізувати мовні одиниці морфологічного і синтаксичного рівнів, визначати їх ізоморфізм/алломорфізм в двох мовах; пов'язувативати випадки неспівпадіння граматичних систем двох мов з трансформаціями в перекладі.

Тема 1. Вступ до контрастивної лінгвістики. Основні терміни та поняття лінгвістичної типології. Види типологічних досліджень.

Тема 2. Класифікації мов світу. Генеалогічні класифікації мов. Типологічні класифікації мов: морфологічні, фонетичні, синтаксичні. Поняття типу мови. Мовні та граматичні універсали.

Тема 3. Науково-методологічні основи граматики як мовознавчої дисципліни та її місце в системі мови. Граматичні явища в світлі співвідношення мови, мислення і позамовної дійсності. Мовні рівні та одиниці граматичної будови: морфема слово словсполучення, речення. Морфологія і синтаксис. Зв'язок граматики з іншими лінгвістичними дисциплінами. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, парадигма, опозиція, валентність, синтагматика, метод граматичного аналізу.

Тема 4. Граматична будова англійської та української мов. Загальна характеристика граматичної будови двох мов в контрастивному аспекті. Характер системних зв'язків в англійській та українській мовах. Домінуючі риси в синтетичних і аналітичних мовах.

Тема 5. Проблема класифікації і принципи виділення частин мови в англійській мові у зіставленні з українською. Різні підходи до класифікації частин мови в англійській мові. Критерії для класифікацій частин мови в англійській мові. Критерії для класифікацій частин мови в українській мові. Інвентар частин мови в англійській та українській мовах.

Тема 6. Типологія граматичних категорій в англійській та українській мовах. Семасіологічний підхід до типологічного вивчення граматичних категорій мов світу. Універсальні граматичні значення. Поняття овертних та ковертних категорій в мові.

Тема 7. Іменник як частина мови в контрастивному аспекті. Іменник та його граматичні категорії у англійській та українській мовах: рід, відмінок, число, визначеність імені. Система семантичних опозицій артикля в англійській мові. Текстова функція артикля.

Тема 8. Дієслово як частина мови в контрастивному аспекті. Морфологія дієслова та

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021
	стор. 6 з 11		

тенденції розвитку англійської морфології. Класи дієслів. Порівняльна характеристика категорій особи, числа, часу, виду, кореляції, стану та способу дієслова в англійській та українській мовах. Неособові форми дієслова в англійській та українській мовах.

Тема 9. Порівняльний синтаксис. Словосполучення та речення як основні типологічні константи на синтаксичному рівні. Основні синтаксичні теорії. Основні синтаксичні поняття: синтаксична одиниця, синтаксичне значення, синтаксична форма, синтаксична функція.

Тема 10. Типологія словосполучень в англійській та українській мовах. Поняття словосполучення. Загальна характеристика словосполучення. Структурні та семантичні типи словосполучень в англійській та українській мовах, критерії виділення та класифікації. Типи синтаксичного зв'язку в словосполученнях у зіставлюваних мовах: узгодження, керування, приєднання.

Тема 11. Зіставний аналіз простого речення. Поняття речення. Поняття предикації. Основні підходи до вивчення речення – структурний, семантичний, прагматичний. Просте речення та його структура. Зіставна характеристика структурних типів речення у порівнюваних мовах. Повні та неповні речення, проблема еліпсису. Кореляція понять безособові речення, неозначено-особові речення, називні речення у зіставлюваних мовах. Теорія семантичних відмінків. Теорія актуального членування речення. Способи вираження тема-рематичних елементів речення в порівнюваних мовах. Прагматичні типи речень та специфіка їх вживання в двох мовах.

Тема 12. Типологія членів простого речення в англійській та українській мовах. Поняття граматичної основи у простому реченні. Головні та другорядні члени речення в англійській мові порівняно з українською. Складне речення та складне синтаксичне ціле. Поняття поліпредикації та супутньої предикації. Предикативні комплекси англійської мови та способи їх відтворення українською.

Тема 13. Типологія складного речення. Сурядні та підрядні речення в англійській та українській мовах, спірні випадки виділення типів підрядних і сурядних речень у порівнюваних мовах. Характеристика структури та змісту складносурядних і складнопідрядних речень. Типи та засоби синтаксичного зв'язку, класи сполучників у складносурядних і складнопідрядних реченнях англійської мови порівняно з українською. Синтаксичні засоби емпізи у складному реченні англійської мови порівняно з українською. Зіставний аналіз пунктуації складного речення.

Модуль № 2 (освітній компонент). Курсова робота

Курсова робота (КР) з дисципліни виконується у п'ятому семестрі (денна форма), шостому семестрі (заочна форма), відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни в області аналізу граматичної структур сучасної англійської мови в порівнянні з українською.

Виконання КР є важливим етапом у підготовці до виконання кваліфікаційної роботи. КР - наукова праця, яка передбачає глибоке дослідження конкретної теми і є одним із видів індивідуальних завдань науково-дослідницького, творчого характеру, що передбачає застосування дослідницьких засобів до конкретного мовленнєвого матеріалу з метою розвитку у студентів професійного лінгвістичного мислення.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.03-01-2021
		стор. 7 з 11	

2.3. Тематичний план

№ п/п	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)					
		Денна форма навчання			Заочна форма навчання		
		Усього	Лекції	СРС	Усього	Лекції	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль №1 «Порівняльний аналіз граматичних систем англійської та української мов»							
		5 семестр			5 семестр		
1.1	Вступ до контрастивної лінгвістики.	4	2	2	8	2	6
1.2	Класифікації мов світу.	5	2	3	8	2	6
1.3	Науково-методологічні основи граматики як мовознавчої дисципліни та її місце в системі мови.	4	2	2	6	-	6
1.4	Грамматична будова англійської та української мов.	5	2	3	8	2	6
Усього за 5 семестр					30	6	24
1.5	Проблема класифікації і принципи виділення частин мови в англійській мові у зіставленні з українською.	4	2	2	6 семестр		
1.6	Типологія граматичних категорій в англійській та українській мовах.	5	2	3	4	2	2
1.7	Іменник як частина мови в контрастивному аспекті.	4	2	2	5	2	3
1.8	Система семантичних опозицій артикля в англійській мові. Текстова функція артикля.	4	2	2	4	2	2
1.9	Дієслово як частина мови в контрастивному аспекті.	5	2	3	2	-	2
1.10	Порівняльна характеристика граматичних категорій дієслова в англійській та українській мовах	4	2	2	5	2	3
1.11	Порівняльний синтаксис.	5	2	3	2	-	2
1.12	Типологія слосполучень в англійській та українській мовах.	4	2	2	5	2	3
1.13	Зіставний аналіз простого речення.	5	2	3	2	-	2
1.14	Типологія членів простого речення в англійській та українській мовах.	4	2	2	2	-	2
1.15	Типологія складного речення.	4	2	2	2	-	2
1.16	Типи та засоби синтаксичного зв'язку.	4	2	2	2	-	2
1.17	Модульна контрольна робота №1	4	2	2	-	-	-
1.18	Контрольна (домашня) робота.	-	-	-	8	-	8
Усього за модулем №1		75	34	41	75	16	59

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021
		стор. 8 з 11	

Модуль №2 «Курсова робота»							
2.1	Курсова робота з порівняльної граматики англійської та української мов	30	-	30	30	-	30
Усього за модулем №2		30	-	30	30	-	30
Усього за 5 семестр		105	34	71			
Усього за 6 семестр					75	10	65
Усього за навчальною дисципліною		105	34	71	105	16	89

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у шостому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмій студента при вивченні дисципліни.

Завдання на контрольну роботу розміщені кафедрою англійської філології і перекладу в електронному репозитарії НАУ. Виконання контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідним викладачем кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної роботи, складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджуються на засіданні кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу навчального матеріалу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, самостійному вирішенні навчальних задач, роботі з навчальною літературою, при написанні курсової роботи.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Крилова Т.В., Гудманян А.Г. Граматика англійської та української мов: конспект лекцій. – К.: НАУ, 2009. – 64 с.

3.2.2. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. – Вінниця :Нова Книга, 2003. – 464 с.

3.2.3. Blokh M. A Course in Theoretical English Grammar.. – М.: Vysshaya Shkola, 2000. – 381 p.

Допоміжна література

3.2.4. Алексеева І.О. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 328 с.

3.2.5. Гладуш Н. Ф., Павлюк Н. В. Contrastive Grammar: Theory and Practice.– Київ: Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.», 2019. – 296 с.

3.2.6. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. — К.: Академія, 2004. — 367 с.

3.2.7. Левицький А.Е. Порівняльна граматики англійської та української мов: Навчальний посібник. – К.: «Освіта України», 2007. – 138 с.

3.2.8. Худяков, А.А. Теоретическая грамматика английского языка: учебное пособие / А.А. Худяков. – М.: Академия, 2005. – 256 с.

3.2.9. Song, J.J. Linguistic typology: morphology and syntax. – Harlow and London: Pearson

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021
		стор. 9 з 11	

Education, 2001. – 406 p.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. Крилова Т.В. Порівняльна граматики англійської та української мов. - <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/21833>

3.3.2. Research methods in linguistics / Ed. by R.J. Podesva, D. Sharma. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2014. – <http://www.cambridge.org/us/academic/subjects/languages-linguistics/researchmethods-linguistics/research-methods-linguistics?format=PB>

3.3.3. Ethnologue: Languages of the World. – <https://www.ethnologue.com/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Модуль №1	
	5 семестр	6 семестр
Виконання тестових завдань	106.×5 = 50	106.×2 = 20
Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	40
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>30 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	30	-
Усього за модулем №1	80	60
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	
	Модуль №2	
Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна та заочна форма навчання	
Виконання курсової роботи	60	
Захист курсової роботи	40	
Виконання та захист курсової роботи	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова модульна рейтингова оцінка, отримана студентом за результатами виконання та захисту курсової роботи в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до відомості модульного контролю, а також до навчальної картки, залікової книжки та Додатку до диплома, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.03-01-2021
		стор. 10 з 11	

4.5. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				